

UNIVERSITATEA PEDAGOGICĂ DE STAT „ION CREANGĂ”

Cu titlul de manuscris

CZU: 378.147 (043.2)

OHRIMENCO (Boțan) Aliona

**FORMAREA PROFESIONALĂ ÎNȚIALĂ
A STUDENȚILOR PEDAGOGI
PENTRU DISCURSUL DIDACTIC**

Specialitatea: 533.01. Pedagogie universitară

AUTOREFERAT

al tezei de doctor în științe pedagogice

CHIȘINĂU, 2018

Teza a fost elaborată în cadrul *Catedrei Științe ale Educației*,
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”

Conducător științific:

Sadovei Larisa, doctor în științe pedagogice, conferențiar universitar

Referenți oficiali:

1. **Goraș-Postică Viorica**, dr. hab. în pedagogie, prof. univ.
2. **Mocanu Liuba**, dr. în pedagogie, conf. univ.

Componenta Consiliului Științific Specializat:

1. **Cojocaru-Borozan Maia**, dr. hab. în ped., prof. univ. – președinte
2. **Zagaievschi Corina**, dr. în ped., conf. univ. – secretar științific
3. **Platon Carolina**, dr. hab. în ped., prof. univ.
4. **Cojocaru Vasile**, dr. hab. în ped., prof. univ.
5. **Pâslaru Vlad**, dr. hab. în ped., prof. univ.
6. **Hadârcă Maria**, dr. în ped., conf. cercetător

Susținerea publică a tezei va avea loc la 2 noiembrie, ora 10.00, în ședința Consiliului Științific Specializat D 33.533.01-19, din cadrul Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”, Bloc II, Sala Senatului, Chișinău, str. Ion Creangă, nr. 1.

Teza de doctor și autoreferatul pot fi consultate la biblioteca Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” și pe pagina web a ANACEC (www.anacec.md).

Autoreferatul a fost expediat la _____, 2018

Secretar științific al Consiliului Științific Specializat,

Zagaievschi Corina, dr. în pedagogie, conf. univ. _____

Conducător științific,

Sadovei Larisa, dr. în științe pedagogice, conf. univ. _____

Autor,

Ohrimenco (Boțan) Aliona _____

© Ohrimenco (Boțan) Aliona, 2018

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea temei derivă din contextul exigent al calității actului educațional, comunicarea eficientă a cadrului didactic devenind liantul favorabil obținerii rezultatelor înalte în procesul de învățământ. O astfel de abordare obligă cadrul didactic să devină un bun profesionist al comunicării didactice, atât în planul stăpânirii tehnicilor comunicării, cât și în cel al rezonării elevului, în cel al influențării formării personalității acestuia sub multiple aspecte, *discursul didactic* devenind, în acest mod, o valoare integrativă a eficienței comunicării.

Formarea inițială a studenților pedagogi pentru discursul didactic constituie o prioritate a sistemului universitar privind profilarea competenței de comunicare didactică în dezvoltarea profesională. În această ordine de idei, ajustarea pregătirii inițiale a cadrelor didactice la cerințele contemporane impune noi configurații în profilul competențelor, *discursul cadrului didactic*, reprezentând forma de comunicare profesională prin care se confirmă potențialul comunicativ al profesorului. Principiile cunoașterii și ale creativității pedagogice reprezintă acele imperative ale acțiunii didactice, „angajate la nivelul circuitelor de conexiune inversă pozitivă, care susțin capacitatea profesorului de adaptare optimă la condițiile de învățare ale educatului prin *perfecționarea continuă a mesajului educațional*” [24, p.299], dezvoltate în pregătirea inițială a cadrelor didactice.

Cercetarea se focalizează pe *demersul de formare a studenților pedagogi pentru discursul didactic*, avansând condițiile de dezvoltare și autorealizare în contextul programelor de studii pedagogice de licență. În acest sens, curriculumul trebuie înțeles ca un demers de proiect complex care urmărește organizarea și realizarea unui discurs educațional global, avansând cele două faze ale curriculumului pedagogic universitar (proiectivă/operativă) [38, p.10].

La nivelul politicilor curriculare universitare, formarea inițială a cadrelor didactice în Republica Moldova, prevede ca obiectiv general pentru reușita academică a absolvenților învățământului superior, pentru evoluția personală, și ulterior integrarea lor profesională, *formarea competenței de comunicare didactică* (Vl. Pâslaru, L.Papuc; L. Sadovei, Vl. Guțu), autori care au optat pentru includerea acestei competențe în finalitățile curriculumului universitar. Într-o viziune filosofică a schimbării în raport cu formarea profesională a cadrelor didactice școlare, Vl. Pâslaru menționează că obiectivele esențiale ale acestei activități „angajează domeniile epistemologic-conceptual și praxiologic-metodologic și prevăd conștientizarea formării profesionale drept manifestare a personalității profesionale a ființei umane, *motiv de evaluare și actualizare permanentă a curriculumului universitar*.”

Contextul universitar de pregătire pentru discursul didactic reprezintă conjunctura în care studenții pedagogi își construiesc comunicarea în funcție de domeniul de specialitate (programul de studii), ajustând nivelul competenței de comunicare la exigențele discursului, „caracteristic unui mediu complex, într-o societate globală a

cunoașterii în continuă schimbare”, aspect menționat în *Strategia de dezvoltare a educației pentru anii 2014-2020* [46, p.49].

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemelor de cercetare. Cercetarea discursului reprezintă o problemă relevantă deoarece, *discursul didactic este dimensiunea pe care se sprijină formarea competențelor participanților la comunicarea didactică în instituțiile școlare*. Comunitatea științifică contemporană demonstrează receptivitate la problematica discursului didactic prin amplificarea continuă a interesului pentru cercetarea comunicării didactice. Idei reprezentative își au originea într-un șir de lucrări prin preluarea unor premise teoretice din pedagogia comunicării semnate de L. Șoitu (2001) [48], N. Stanton (1995) [44], L. Iacob (1998) [32], L. Ezechil (2002) [27], O. Ciobanu (2003, 2009) [23], I.O. Pânișoară (2008) [37], M. Suceanu (2006) [47], L. Sadovei (2008) [41] etc. Problema discursului a fost abordată în perspectiva lingvistică și comunicativă semnate de autori consacrați, precum Vl. Pâslaru [39], L. Mocanu (2010) [36], V. Goraș-Postică (2010) [30], M. Hadârcă (2017) [31] ș.a. În definirea conceptului de discurs didactic, relevăm importanța studiilor autohtone, subliniind valoarea cercetărilor realizate de V. Dospinescu (1998) (semne și cunoaștere în discursul didactic) [26], D. Roventă-Frumușani (1995) (semiotica discursului științific) [40], E. Dragoș (2000), D. Marga (2003), T. Callo (2003) (principiile competenței de comunicare), L. Sadovei (2008) (competența discursivă) [41], C. Crăciun (2009) (retorica și arta comunicării), M. Cojocaru-Borozan (2009) (discurs didactico-științific emoțional) [25], I. Albușescu (2009) (procedee discursive didactice) [1], E. Țărnă (2011) (comunicarea didactică) [49], F.S. Ionescu (2014) (elemente ale discursului didactic) [33], V. Goraș-Postică (2015) (eficientizarea comunicării) [30].

Referințele externe pot fi exemplificate cu O. Reboul (1984) [55], De Vito J. (1988) [52], J. Sinclair [53], M. Coulthard (1992) [51], H. G. Widdowson (2007) [54], A. П. Липаев (2004) [58], H. A. Антонова (2007) [56], М. Ю. Кушнir (2009) [57], Н. С. Острожкова (2009) [59], Ю. В. Шербина (2010) [60] și alții.

Deși realizările științifice în domeniul comunicării didactice sunt multiple și valoroase, se constată anumite lacune, evidențiate de problema elaborării și prezentării în context școlar a discursului didactic. Analizat facil în articole științifice de interes pedagogic, discursul didactic este un fenomen parțial studiat; interesul cercetătorilor fiind orientat, cu precădere, spre alte categorii de discurs: științific, politic, juridic, literar. Prin evaluarea planurilor de învățământ ale programelor de studii UPS „Ion Creangă” s-a constatat o gamă de cursuri, care, prin finalitățile proiectate, ar contribui la formarea competenței discursive, această situație fiind caracterizată de o sporadicitate mai puțin justificată în planul pregătirii profesionale a cadrelor didactice. Nu se propune un curs a discursului didactic cu statut obligatoriu, care ar avea drept finalitate formarea la studenții pedagogi a competenței de elaborare și prezentare a discursului didactic; cadrele didactice universitare nu monitorizează procesul de formare pentru discursul didactic, prin urmare, în învățământul superior

nu există un sistem specific de evaluare cu criterii și indicatori de performanță a discursului didactic la studenții pedagogi. În acest sens, formarea pentru discursul didactic nu a fost un obiectiv prioritar în pregătirea profesională inițială a studenților pedagogi, fiind realizată implicit în cadrul cursurilor universitare ale programelor pedagogice de studii.

Din aceste rațiuni, domeniul teoretic și contradicțiile evidențiate, au condus la formularea **problemei cercetării**: înlăturarea dezacordului între exigențele profesionale actuale privind valoarea semnificativă a componentei discursive în competența de comunicare și dificultățile studenților pedagogi de a elabora un discurs didactic eficient.

Direcțiile de soluționare a problemei cercetării sunt: a) actualizarea câmpului semantic al conceptului de discurs didactic prin incursiunea în evoluția discursului; b) determinarea specificității discursului didactic în perspectiva comunicativă a instruirii; c) elaborarea Modelului teoretic al discursului didactic; d) elaborarea indicatorilor de apreciere și a descriptorilor de performanță a discursului didactic; e) elaborarea și validarea experimentală a Strategiei de formare profesională inițială a studenților pedagogi pentru discursul didactic.

Scopul cercetării constă în determinarea fundamentelor teoretice și elaborarea reperelor metodologice necesare pentru formarea profesională a studenților pedagogi pentru elaborarea și prezentarea în context școlar a discursului didactic. Scopul menționat a implicat realizarea următoarelor **obiective ale cercetării**:

1. stabilirea fundamentelor teoretice ale discursului didactic din perspectiva comunicării pedagogice;
2. redimensionarea Curriculumului pedagogic universitar în planul formării inițiale a studenților pentru discursul didactic;
3. fundamentarea științifică a *Modelului teoretic al discursului didactic* elaborat;
4. conceptualizarea indicatorilor de evaluare, a criteriilor și a descriptorilor de performanță a discursului didactic pentru asigurarea eficienței procesului instructiv;
5. elaborarea, implementarea și validarea experimentală a *Strategiei de formare a studenților pedagogi pentru discursul didactic*.

Metodologia cercetării a presupus utilizarea în demersul investigațional și experimental a *metodelor pentru sesizarea problemei*, clarificarea bazei teoretice: documentarea științifică; *metode pentru acumulare empirică și științifică a datelor*: analiza și sinteza produselor activității studenților pedagogi, analiza documentelor școlare, comparația, generalizarea, sistematizarea, clasificarea; *metode pentru introducerea și aplicarea măsurilor ameliorative*: experimentul pedagogic, testarea, observarea comportamentului subiecților, chestionarul; *metode pentru interpretarea rezultatelor*: interpretarea cantitativă și calitativă, interpretarea teoretică, prelucrarea matematico-statistică a datelor experimentale (versiunea SPSS-16).

Noutatea și originalitatea științifică a investigației sunt obiectivate în: definirea conceptului de *discurs didactic* pe dimensiunile (*noțional-terminologică, aplicativ-metodologică*) și componentele (*explicativă, informativă, argumentativă, interpersonală, evaluativă*) discursive; configurarea științifică a *Modelului teoretic al discursului didactic*; conceptualizarea indicatorilor de evaluare, a criteriilor și descriptorilor de performanță a discursului didactic.

Problema științifică soluționată în cercetare vizează eficientizarea procesului de formare profesională inițială a studenților pedagogi pentru discursul didactic prin: elaborarea indicatorilor de evaluare, a criteriilor și a descriptorilor de performanță a discursului didactic; conceptualizarea discursului didactic în baza componentelor: explicativă, informativă, argumentativă, interpersonală, evaluativă; și demonstrarea experimentală a funcționalității *Strategiei de formare profesională inițială a studenților pedagogi pentru discursul didactic* în perspectiva valorizării sociale a profesiei pedagogice.

Semnificația teoretică a cercetării este justificată de: abordarea holistică a conceptului de discurs; definirea discursului didactic în perspectiva *dimensiunilor noțional-terminologică* reflectată în componentele: *explicativă, informativă, argumentativă* și *dimensiunea aplicativ-metodologică* exprimată în componentele: *interpersonală, evaluativă*; conceptualizarea indicatorilor de evaluare, a criteriilor și a descriptorilor de performanță ale discursului didactic; argumentarea valorii formative a strategiilor discursive în pregătirea profesională a studenților pedagogi; fundamentarea științifică a *Modelului teoretic al discursului didactic* și formularea concluziilor științifice ce contribuie la îmbunătățirea procesului de formare profesională a studenților pedagogi.

Valoarea aplicativă a cercetării este justificată de elaborarea și validarea *Strategiei de formare profesională inițială a studenților pedagogi pentru discursul didactic*; conceptualizarea evaluării competenței discursive a studenților pedagogi în baza indicatorilor de apreciere, a criteriilor și a descriptorilor de performanță a valorilor discursului didactic; formularea unor concluzii științifice privind premisele și condițiile pedagogice ale formării profesionale a studenților pentru discursul didactic.

Rezultatele științifice principale înaintate spre susținere sunt formulate în următoarele teze:

1. *Formarea profesională inițială a studenților pedagogi pentru discursul didactic* devine prioritate a sistemului universitar în condițiile exigențelor sporite față de calitatea actului comunicării la nivelul procesului didactic. În această ordine de idei, ajustarea pregătirii inițiale a cadrelor didactice la cerințele contemporane impune noi configurații în profilul competențelor, unde *componenta discursivă a competenței de comunicare didactică* preia o formă independentă, construind un traseu de dezvoltare a **competenței discursive** a cadrului didactic.

2. Esența și conținutul unui sistem, care să asigure formarea profesională inițială pentru discursul didactic, se bazează pe:

- corelarea cursurilor universitare pentru formarea de specialitate și a altor discipline, care au menirea să completeze pregătirea generală a viitorilor specialiști în domeniul *Pedagogiei Preșcolare (PP)* și a *Pedagogiei Învățământului Primar (PÎP)*, asigurând dezvoltarea competenței studenților de a vorbi unui auditoriu specializat printr-o argumentare riguroasă a conținuturilor curriculare;
- îmbinarea optimă a activității de proiectare-realizare-evaluare la nivel de proiectare și construire a discursului didactic al secvenței de lecție; proiectare și construire a discursului didactic pentru realizarea unei metode de învățământ și aplicarea formelor de instruire; proiectare și construire a discursului didactic al lecției;
- integrarea sistemului de valori ale discursului didactic în cursurile din curricula universitară, ca parte din referențialul specialităților pedagogice, prevăzute a fi dezvoltate în procesul de studii pedagogice universitare prin **componentele** și **valorile discursive**, valorificarea deplină a cărora constituie nivelul de formare a **competenței discursive** la studenții pedagogi și un mod aparte de a înțelege o strategie transpusă în **retorica didactică**, necesară adaptării la cerințele profesiei de educator/învățător.

3. Eficientizarea procesului de *formare pentru discursul didactic* este asigurată de explorarea optimă a reperelor teoretico-conceptuale, elaborate și structurate în *Modelul teoretic al discursului didactic*, experimentat și validat în cadrul *Strategiei de formare profesională inițială a studenților pedagogi pentru discursul didactic*.

Implementarea rezultatelor științifice s-a realizat prin diseminarea rezultatelor cercetării teoretice, valorificate în *Modelul teoretic al discursului didactic*, prin intermediul comunicărilor la conferințele științifice naționale și internaționale, a publicațiilor științifice. Precum și, experimentarea *Strategiei de formare profesională inițială a studenților pedagogi pentru discursul didactic*, prin realizare activităților practice organizate cu studenții pedagogi și cadrele didactice (educatorii și învățători) participanți la procesul de recalificare în UPS „Ion Creangă”.

Aprobarea rezultatelor științifice este asigurată de prezentarea rezultatelor investigației în monografie individuală, în note de curs universitar și ghiduri metodologic, în reviste științifice de specialitate, în cadrul forurilor științifice internaționale și naționale, în analele doctoranzilor, în ședințele catedrei Științe ale Educației, UPS „Ion Creangă”.

Publicații la tema tezei: Rezultatele cercetării efectuate au fost prezentate în 2 anale ale doctoranzilor [4;12]; în reviste științifice de specialitate categoria B și C [19;20]; în tezele a 5 conferințe internaționale și naționale [5; 6; 7; 8; 9; 11; 13; 14; 15; 16; 18; 21;42]; în 2 ghiduri metodologice [17; 42] și în cadrul unei monografii [22] (în curs de apariție).

Volumul și structura tezei se constituie din introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie (192 de surse), 24 anexe. În total conține 152 pagini text de bază, sunt inserate 40 tabele și 22 figuri.

Cuvinte-cheie: formare profesională inițială, curriculum universitar, discurs didactic, dimensiunea noțional-terminologică, dimensiunea aplicativ-metodologică, componente ale discursului didactic (explicativă, informativă, argumentativă, interpersonală, evaluativă); valori ale discursului didactic, competența discursivă.

CONȚINUTUL TEZEI

În **Introducere** se fundamentează actualitatea și importanța temei de investigație, se descrie situația în domeniul de cercetare; se formulează problema, scopul, obiectivele și direcțiile de soluționare. Am relevat reperele teoretice și am descris valoarea științifică și aplicativă a cercetării, ce susțin teoretic și metodologic noutatea științifică și originalitatea investigației privind formarea profesională inițială a studenților pedagogi pentru discursul didactic.

Capitolul 1, **Fundamente teoretice ale discursului didactic** prezintă descrierea conținutului conceptului de discurs, examinat din mai multe perspective – semantică, pragmatică, lingvistică, semiotică, psihologie, pedagogie. Cercetarea teoretică continuă cu incursiunea istorică în *evoluția orientărilor științifice și conceptualizarea discursului didactic*.

Examinarea semnificațiilor atribuite termenului de discurs didactic se realizează, nemijlocit, prin apelul la *retorica antică* și *teoriile comunicării*. Complexitatea domeniului cercetat subscie discursului didactic și semnificații atribuite concret anumitor științe, apreciind totodată, în funcție de perspectiva adoptată, caracterul inter-și transdisciplinar al conceptului, integrând diverse aspecte din cele mai diverse domenii: lingvistică, retorică, psihologie, pedagogie.

În context educațional, cercetătorii S. Cristea [24], E. Joița [34], O. Reboul [55], H.C. Острожкова [59] etc. utilizează frecvent noțiunea de *discurs pedagogic*; în cercetarea modernă întâlnim și conceptul de *discurs despre educație*. Opinia autorilor ruși, И.В. Шербинина, Т.А. Волкова, constată o suprapunere a semnificației termenilor la nivelul „discursului didactic” și „discursului pedagogic”, abordată în cele mai multe surse ca sinonime [60].

Studiul teoretic aprofundat, din perspectiva discursivă a comunicării didactice, a permis elaborarea unei sinteze a definițiilor și accepțiunilor selectate și a asigurat identificarea *elementelor definitorii* și *caracteristicilor discursului didactic* [26; 33; 35; 40; 48], precizate și dezvoltate în cadrul studiului nostru în *componentele discursive*.

În recursul analitic privind specificul discursului didactic, limbajul integrează diverse informații în stabilirea specificului său noțional, *limbajul pedagogic* reprezentând acel tip de discurs specific orientat asupra activității de educație în vederea legitimării acestuia în plan teoretic și la nivelul acțiunii practice [24, p. 268]. Rolul cadrului didactic în acest plan valoric este important, discursul didactic fiind o manifestare strategică prin *producerea de cunoștințe și relații*, ce creează premise calității mesajului educațional. În așa fel, profesorul mediază asimilarea mesajului

educațional, relația educatului cu adevărul științific și fondul interacțiunilor interpersonale, iar legătura dintre **limbajul referențial** și **instrumental** asigură în rezultat producere de cunoștințe și relații, ca o lărgire a reperului identitar al cadrelor didactice [21, p.405] (tabelul 1.11).

Tabelul 1.11. Conceptualizarea discursului

Perspective de abordare	Cercetători	Accepție	Concept	
Paradigma informațională	Dospinescu V.(1998)	Asigură <i>emiterea și receptarea de mesaje</i>		Limbaj referențial
	Cojocaru-Boroza M. (2011)	Vizează ca domeniu de cercetare interdisciplinară <i>vorbire specializată</i>		
	Șoitu L. (2002)	Ordonează <i>câmpul terminologic al disciplinei</i>		
Paradigma sociolingvistică	Pâslaru Vl. (2016)	Susține achiziția de ordin <i>lingvistic și comunicativ</i>		
Paradigma pedagogică	Антонова Н. А.(2007)	Este definit ca <i>limbaj specific pedagogic</i>		
Paradigma managerială	Iacob L. (1995)	Asigură în mod prioritar <i>înțelegerea celor transmise</i>		Limbaj instrumental
	Iacob M. (1995)	Este un <i>limbaj intențional sau instrumental</i>		
	Șoitu L. (2002)	Comportă o notă <i>evaluativă și autoevaluativă</i>		
	Joița E. (2009)	Reprezintă o <i>secvență a limbajului educațional</i>		
Paradigma psihosocială	Dospinescu V. (1998)	Are un <i>caracter interpersonal</i>		Producere de cunoștințe și de relații
	Focault M. (1969)	Deține sistem logic și coerent al <i>asigurării cu cunoștințe</i>		
Paradigma relațională	Ezechil L., Frunză V., Merimo C. P.	Comportă două dimensiuni: <i>a cunoașterii și a trăirii afective</i>		
	Callo T. (2015)	<i>Dimensiune relațională</i> , remarcând marele avantaj și susține obligativitatea inter-relațiilor stabilite între interlocutori		

În consecință, referințele cercetătorilor cu privire la conceptualizarea discursului în domeniul educației (M. Cojocaru-Boroșan, L. Sadovei, V. Dospinescu, L. Șoitu, E. Joița.), scot în evidență *caracterul referențial și instrumental al limbajului profesional*, afirmație susținută în cercetarea noastră în cadrul **dimensiunii noțional-terminologice** (caracterizată de conținutul specific al limbajului profesional, unde *limbajul adoptă un cod specificat în dependență de disciplina tratată*) și **dimensiunii aplicativ-metodologice** (unde cuvântul este un instrument de bază transpus prin strategii discursive, ce permit simplificarea și explicarea inteligibilă a conținuturilor).

În concluzia analizelor realizate, afirmăm precum că, **discursul didactic** reprezintă *mesajul cadrului didactic, reprezentat de caracterul referențial al limbajului pedagogic prin dimensiunea noțional-terminologică și caracterul instrumental, realizat pe dimensiunea aplicativ-metodologică, cu scopul de a face inteligibil un conținut destinat predării-învățării-evaluării prin producerea de cunoștințe și relaționare*.

Capitolul 2, **Cadrul conceptual de formare profesională inițială a studenților pedagogi pentru discursul didactic**. Argumentele teoretice, avansate în procesul de cercetare a evoluției discursului didactic ca și concept și structură, au constituit repere importante în vederea integrării acestuia într-o construcție figurativă la nivel de model teoretic (figura 2,1).

Ca urmare a documentării teoretice întreprinse, *modelizarea discursului didactic* reprezintă un demers complex de sintetizare grafică a conceptului, fundamentat epistemologic pe paradigme, principii, axiome, caracteristici și componente, determinate în scopul confirmării adevărului științific în expertizarea conceptului. Schematizarea discursului didactic în cadrul unui model teoretic este determinată de reflectarea viziunii de ansamblu a teoriilor educației și ale comunicării în calitate de premise și repere științifice solide în elaborarea ulterioară a Strategiei de formare profesională inițială a studenților pedagogi pentru discursul didactic.

Modelul teoretic al discursului didactic (MTDD) este o construcție grafică a conceptului de discurs didactic, elaborată în baza studiului investigațional teoretic (paradigmele educației, paradigmele comunicării, principiile discursive), susținut de reперele conceptuale ale cercetării, potrivit cărora, formarea inițială a studenților pedagogi pentru discursul didactic se raportează la *caracterul referențial și instrumental al limbajului profesional*.

Transpunerea didactică a informațiilor științifice se realizează operațional pe *dimensiunea noțional-terminologică și aplicativ-metodologică a limbajului pedagogic*, asigurând o expunere explicită și personalizată a conținutului prin traducerea de sens a mesajului educațional. MTDD prezintă discursul didactic la un nivel sporit de complexitate din punct de vedere al **componentelor discursului didactic** (*explicativă, informativă, argumentativă, interpersonală, evaluativă*), ce asigură calitatea discursului didactic prin intermediul **valorilor discursive** (*exactitatea, rigurozitatea, claritatea, coerența, persuadarea, expresivitatea, empatia, cooperarea, flexibilitatea*,

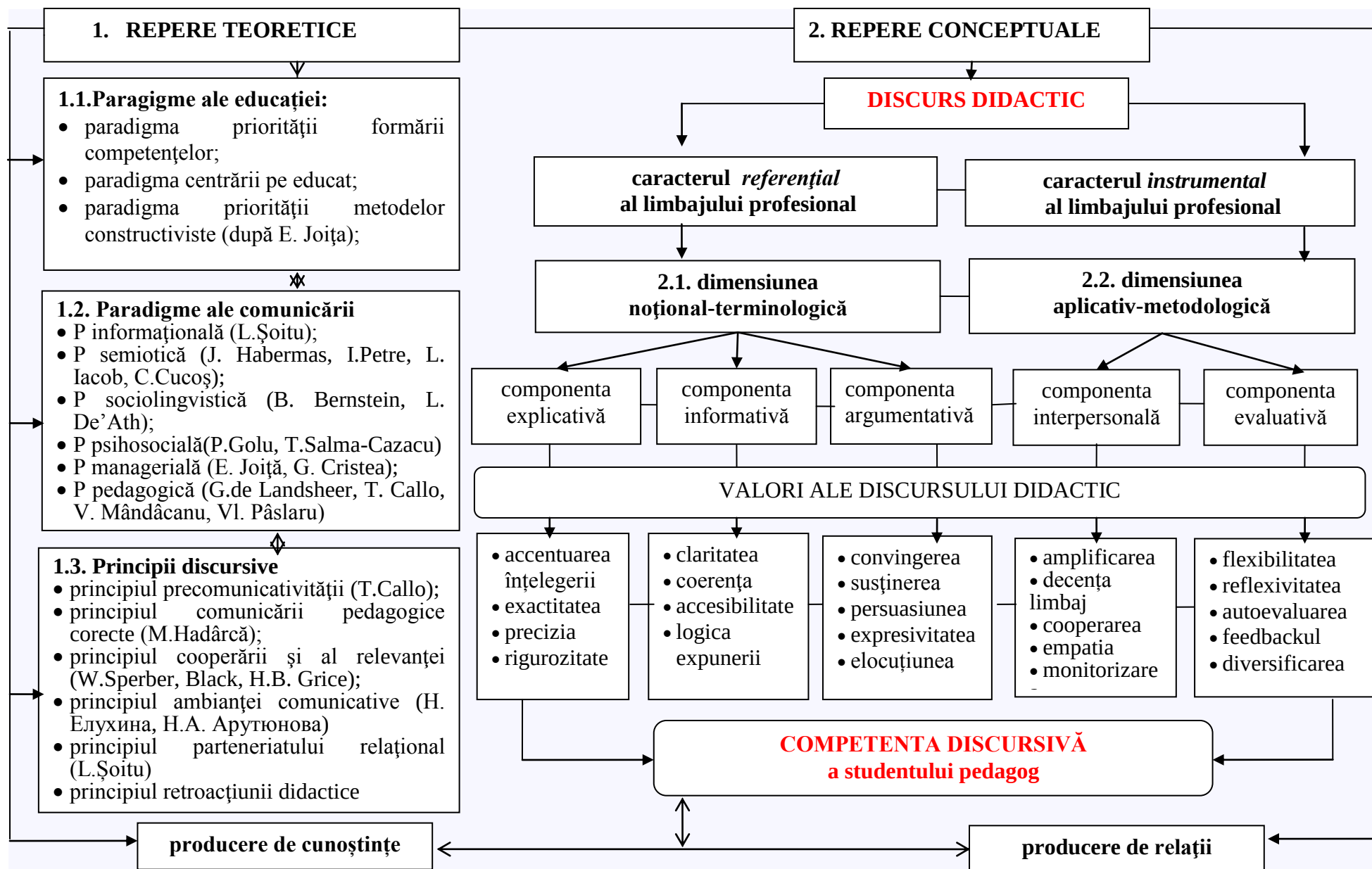

Fig. 2.1. Modelul teoretic al discursului didactic

reflexivitatea), construind un traseu de dezvoltare a **competenței discursive** a studenților pedagogi prin elementele definitorii ale competenței

- *cunoștințe*: reproduce cu exactitate, precizie ideile principale care caracterizează termenul, noțiunea; traduce (transpune) discursul didactic prin respectarea rigurozității științifice; expune clar și coerent discursul didactic; explică accesibil conținutul; relatează logic și ordonat mesajul; reproduce justificat prin demonstrarea elementelor convingătoare; exprimă expresiv și elocvent mesajul; identifică necesitatea cooperării active și empatice cu elevii; distinge gama variată de strategii discursive; reproduce cu flexibilitate discursul didactic;

- *capacități*: determină sporirea, creșterea nivelului de înțelegere; organizează mesajul cu fidelitate, justete, acuratețe; pregătește în prealabil discursul didactic; inițiază discursul didactic în dependență de scopul și varietatea tipurilor de lecție; determină ordonarea armonioasă a ideilor în mesajul educațional; utilizează un limbaj decent, respectuos și motivant; incită ușor la dialog/conversație/dezbateri/discuții; monitorizează eficient raporturile interpersonale dintre copii abordează empatic educații; utilizează diverse strategii discursive; elaborează/proiectează un discurs didactic, prin parcurgerea etapelor; gestionează eficient emoțiile în prezentarea discursului didactic.

- *atitudini*: analizează necesitatea de a folosi un limbaj explicativ, coerent, clar; argumentează logic și ordonat ideile; creează situații de cooperare activă; combină efectiv strategiile discursive și mijloacele didactice în discurs; generează atitudinea pozitivă pentru dialog constructiv; valorizează copilul/elevul în situațiile discursive; evaluează critic propriul discurs didactic; dispune de a fi inovator în elaborarea discursului didactic al activității/lecției.

Formarea profesională inițială a studenților pedagogi pentru discursul didactic presupune integrarea sistemului de valori în cursurile din curricula universitară, ca parte din referențialul specialităților pedagogice, prevăzute a fi dezvoltate în procesul de studii pedagogice universitare prin **componentele** (explicativă, informativă, argumentativă, interpersonală, evaluativă) și **valori discursive** (exactitate, claritate, accesibilitate, susținere, expresivitate, cooperare, reflexivitate, precizie, rigurozitate, persuadare, convingere, fluiditate, empatie, conduită reflexivă, bilateralitatea relațională, autoevaluarea discursului). Valorificarea deplină a componentelor și valorilor discursive presupune un mod aparte de a înțelege o strategie transpusă într-o **retorică didactică**, necesară pentru adaptarea la cerințele profesiei de educator/învățător. Recurgerea avizată și profesionistă a studentului pedagog la *retorica didactică*, valorifică original **competența discursivă** la nivel de cunoștințe, capacități și atitudini.

În acest capitol un conținut special este destinat cercetării documentelor curriculare. Pentru conturarea unei imagini de ansamblu asupra organizării și desfășurării programului de studiu în formarea cadrelor didactice și prefigurarea dimensiunilor formative ale cercetării, ne-am propus colectarea de date referitoare la *cursurile*

universitare din planurile de studii și unitățile de conținut în curricula ce contribuie la formarea studenților pedagogi pentru discursul didactic.

Din cele analizate, observăm că planul de învățământ cuprinde cursuri universitare pentru formarea de specialitate, precum și alte discipline care au menirea să completeze pregătirea generală a viitorilor specialiști în domeniul *Pedagogiei Preșcolare* și a *Pedagogiei Învățământului Primar* [20, p.17]. Varietatea de cursuri din programele de studii contribuie direct și indirect la formarea profesională pentru discursul didactic, asigurând dezvoltarea capacității studenților de a „a vorbi unui auditoriu specializat printr-o argumentare riguroasă a conținuturilor curriculare, pusă în valoare de anumite instrumente metodologice și un limbaj specializat” [25, p.15].

Cu toate acestea constatăm, că în planul de învățământ de formare a cadrelor didactice nu se propune un curs a discursului didactic cu statut obligatoriu, care ar avea drept finalitate formarea capacităților de elaborare și transpunere a discursului, de formare a comportamentului de relaționare cu clasa de elevi sau grupul de copii.

Având ca repere de reglementare documente de politici curriculare, cercetarea discursului didactic a completat registrul documentelor de tip metodologic cu resurse ce asigură pregătirea studenților pedagogi pentru discursul didactic: „Ghid de autoformare la studenți a culturii comunicării pedagogice” [43], ghidul „Discursul didactic al profesorului: de la teorie la practică” [17], monografia „Discursul didactic – artă a educației prin comunicare” (în curs de apariție) [22].

În concluzie, configurarea actuală de politică curriculară în învățământul universitar, *formarea inițială a studenților pedagogi pentru discursul didactic* răspunde demersului educațional de pregătire profesională, creând posibilitate fiecărui student să beneficieze de oportunitatea calificării în domeniul pentru care a optat. *Contextul universitar de pregătire pentru discursul didactic reprezintă conjunctura în care studenții pedagogi își construiesc comunicarea în funcție de domeniul de specialitate (programul de studii), ajustând nivelul competenței de comunicare la exigențele discursului în acest domeniu.*

Capitolul 3, **Coordonata experimentală de formare profesională inițială a studenților pedagogi pentru discursul didactic** include descrierea design-ului cercetării experimentale cu privire la formarea profesională inițială a studenților pedagogi pentru discursul didactic în procesul pregătirii profesionale inițiale (ciclul Licență) a cadrelor didactice din învățământul preuniversitar, prin implementarea *Strategiei de formare profesională inițială a studenților pedagogi pentru discursul didactic*.

Studiul de tip experimental este raportat la *dimensiunile noțional-terminologică și aplicativ-metodologică*, reflectate de *caracterul referențial și instrumental al limbajului profesional*, determinate din reperele teoretice și conceptuale ale cercetării. Timpul de cercetare include o perioadă de 4 ani (2012-2016), în care a fost posibilă validarea experimentală a rezultatelor cercetării în procesul de formare profesională inițială a studenților pedagogi pentru discursul didactic.

Eșantionul cercetării este reprezentat de studenții ciclului I - Licență, Facultatea Științe ale Educației și Informatică, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, în vederea certificării pentru profesia didactică educatori și învățători. În structura eșantionului de cercetare divizarea s-a făcut prin raportul de 46 de studenți la programul de studii „Pedagogia Învățământului Primar” și 44 „Pedagogie Preșcolară”. Eșantionul cercetării a fost completat de 76 cadre didactice, aflate în proces de recalificare pentru licență în domeniile programelor de studii menționate. Eșantionul cercetării alcătuiește în total numărul de 166 subiecți.

Includerea în grupul experimental a studenților în procesul de formare inițială la programul de studii Pedagogie Preșcolară este argumentată de necesitatea pregătirii educatorilor pentru comunicarea conținuturilor educației preșcolare, abordată în perspectiva principiilor comunicării didactice, în contextul realizării activităților cu copiii din grupa pregătitoare, activități cu caracter evident didactic.

Realizarea demersurilor experimentale are loc în condițiile caracterului variabil al *componentelor explicativă, informativă, argumentativă, interpersonală și evaluativă*, determinate în planul *dimensiunilor noțional-terminologică și aplicativ metodologică*, definite de *caracterul referențial și instrumental* al limbajului profesional. Evaluarea calității discursului didactic al studenților pedagogi este reflectată de **criteriile și indicatorii de evaluare**, elaborați în scopul cercetării, în deplină corelație cu *valorile și componentele discursului didactic (DD)* [19, p.83].

Tabelul 3.3. Criterii și indicatorii de evaluare a calității realizării discursului didactic

Componențe DD	Valori ale DD	Criterii de evaluare	Indicatori de evaluare
Componenta explicativă	• accentuarea înțelegerii • exactitate • precizie • rigurozitate	• Definirea exactă a noțiunilor • Accentuarea înțelegerii • Explicația cu precizie a conținutului • Respectarea corectitudinii științifice	• Definește exact noțiunile • Pregătește în prealabil DD • Transpune eficient mesajul • Explică, descrie, exemplifică • Respectă corectitudinea și rigurozitatea adevărului științific
Componenta informativă	• claritate • coerență • accesibilitate • logica expunerii	• Descrierea, formularea clară și accesibilă a conținuturilor • Ordonarea armonioasă, coerența ideilor • Adaptarea accesibilă • Exprimare succintă	• Expune clar și coerent DD • Relatează logic, coerent și ordonat mesajul • Adaptează și explică accesibil mesajul • Utilizează un limbaj exact, cu o familiarizare a preciziei terminologice și operatorii pentru elevi
	• convingere • susținere • persuasiune • expresivitate	• Argumentarea logică și convingătoare • Susținerea DD cu mijloace didactice	• Structurează logic, inteligibil și convingător • Ilustrează eficient • Justifică și întărește ideile

Componenta argumentativă	• elocuțiune	• Persuadarea ideilor, • Exprimarea expresivă și elocuțiunea	• Dirijează cu tonul vocii, intonația, ritmul vorbiri; a mimicii, al gesturilor și acțiunilor fizice • Exprimă elocvent și expresiv
Componenta interpersonală	• amplificare • decența limbajului • cooperare • empatie • monitorizare	• Producerea de relații prin discurs • Monitorizarea și gestionarea raporturile interpersonale • Utilizarea unui limbaj de comunicare decent • Abordarea empatică	• Incită la dialog/conversație/dezbateri • Dirijează interacțiunea dintre preșcolari • Formulează situații pentru provocarea la implicație activă, • Utilizează un limbaj decent, respectuos • Abordează empatic
Componenta evaluativă	• flexibilitate • reflexivitate • autoevaluare • realizarea feedback • diversificare a strategiilor	• Transpunerea flexibilă și adaptarea discursului • Proiectarea auto/evaluării calității DD • Realizarea feed-backului • Diversificarea strategiei didactice	• Reproduce cu flexibilitate și maleabilitate DD • Evaluează calitatea transunerii DD • Proiectează autoevaluarea DD propriu • Realizează eficient feed-backul • Distinge/diversifică eficient strategia discursivă

Capitolul conține reprezentările grafice ce redau rezultatele investigației realizate. Pentru o vizualizare mai bună a rezultatelor cercetării la etapa de constatare, propunem figura 3.1, care ne-a permis compararea datelor, în scopul argumentării validității rezultatelor experimentale privind calitatea realizării discursului didactic de către studenții pedagogi la etapa de constatare.

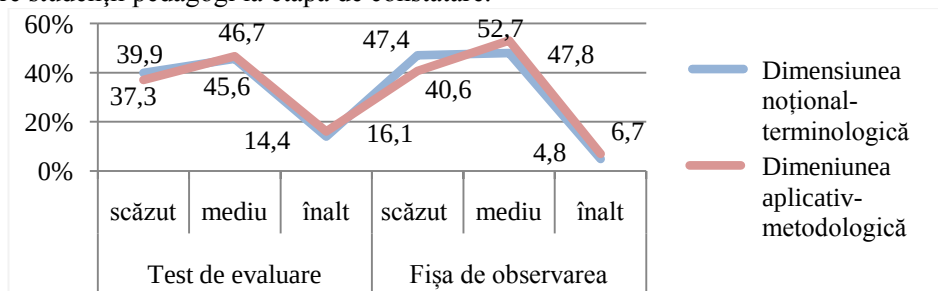

Fig. 3.1. Rezultate experimentale comparate privind calitatea realizării DD - etapa de constatare (studenți pedagogi)

Observăm că, pentru dimensiunea aplicativ-metodologică, pe nivelul scăzut se atestă 37,3% la testul de evaluare a calității discursului didactic și 40,6% la fișa de observare a discursului didactic. Dimensiunea aplicativ-metodologică atestă valori mai mari pentru nivelul mediu 46,7% la testul de evaluare a calității discursului didactic și

52,7% la fișa de observare a discursului didactic. Dimensiunea noțional-terminologică înregistrează valori mai ridicate pentru nivelul înalt 16,1% la testul de evaluare, în comparație cu dimensiunea aplicativ-metodologică – 14,4%.

La etapa de diagnosticare au fost implicați chestionării și testării 76 cadre didactice școlare ce au participat la cursurile de recalificare în cadrul Facultății de Formare continuă a cadrelor didactice și a celor cu funcție de conducere. Generalizarea datelor experimentale cu privire la calitatea realizării discursului didactic pe dimensiunile noțional-terminologică și aplicativ-metodologică, ne permite să determinăm nivelul de dezvoltare a competenței discursive la studenții pedagogi și cadrele didactice școlare, ilustrate grafic în figura 3.3.

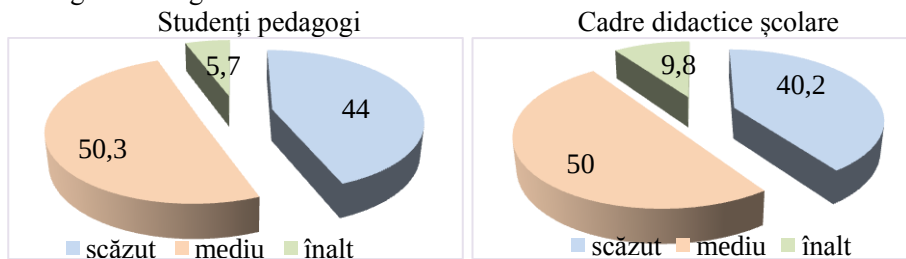

Fig. 3.3. Niveluri de dezvoltare a competenței discursive (constatare)

Examinarea datelor permite a constata, cu regret, că nivelul înalt al *competenței discursive* a studenților pedagogi atinge valori de 5,7%, nivelul mediu – 50,3% și nivelul scăzut este marcat de 44%. În cazul examinării datelor experimentale a eșantionului de cadre didactice școlare se constată rezultate comparativ mai mari a nivelului de dezvoltare a *competenței discursive*: nivelul înalt – 9,8%, nivelul mediu – 50% și nivelul scăzut fiind marcat de 40,2%. Diferențele pentru o pondere mai ridicată a rezultatelor înregistrate de către cadrele didactice școlare sunt explicate de activitatea directă de transpunere a discursului didactic la clasă pe care o desfășoară, în comparație cu studenții pedagogi care nu predau în clasă, ci doar au un parcurs universitar al disciplinelor pedagogice și a disciplinei „Cultura comunicării pedagogice”.

Reperete teoretice, dar și rezultatele etapei de constatare a experimentului, au ghidat cercetarea pentru elaborarea unui program formativ, concretizat în **Strategia de formare profesională inițială a studenților pedagogi pentru discursul didactic**, ilustrată în figura 3.4.

Analizate detaliat în capitolele precedente ale lucrării, *dimensiunile noțional-terminologică și aplicativ-metodologică, componentele discursului didactic, valorile discursive*, sunt variabile ale cercetării, supuse experimentului formativ și validării rezultatelor subiecților antrenați în cercetare. *Strategia de formare profesională inițială a studenților pedagogi pentru discursul didactic* s-a axat pe **reperete teoretice**, ce presupun conjugarea *paradigmelor educației, ale comunicării și a principiilor discursive*, și a **reperelor conceptuale**, care au ghidat cercetarea către *structurarea competenței discursive*

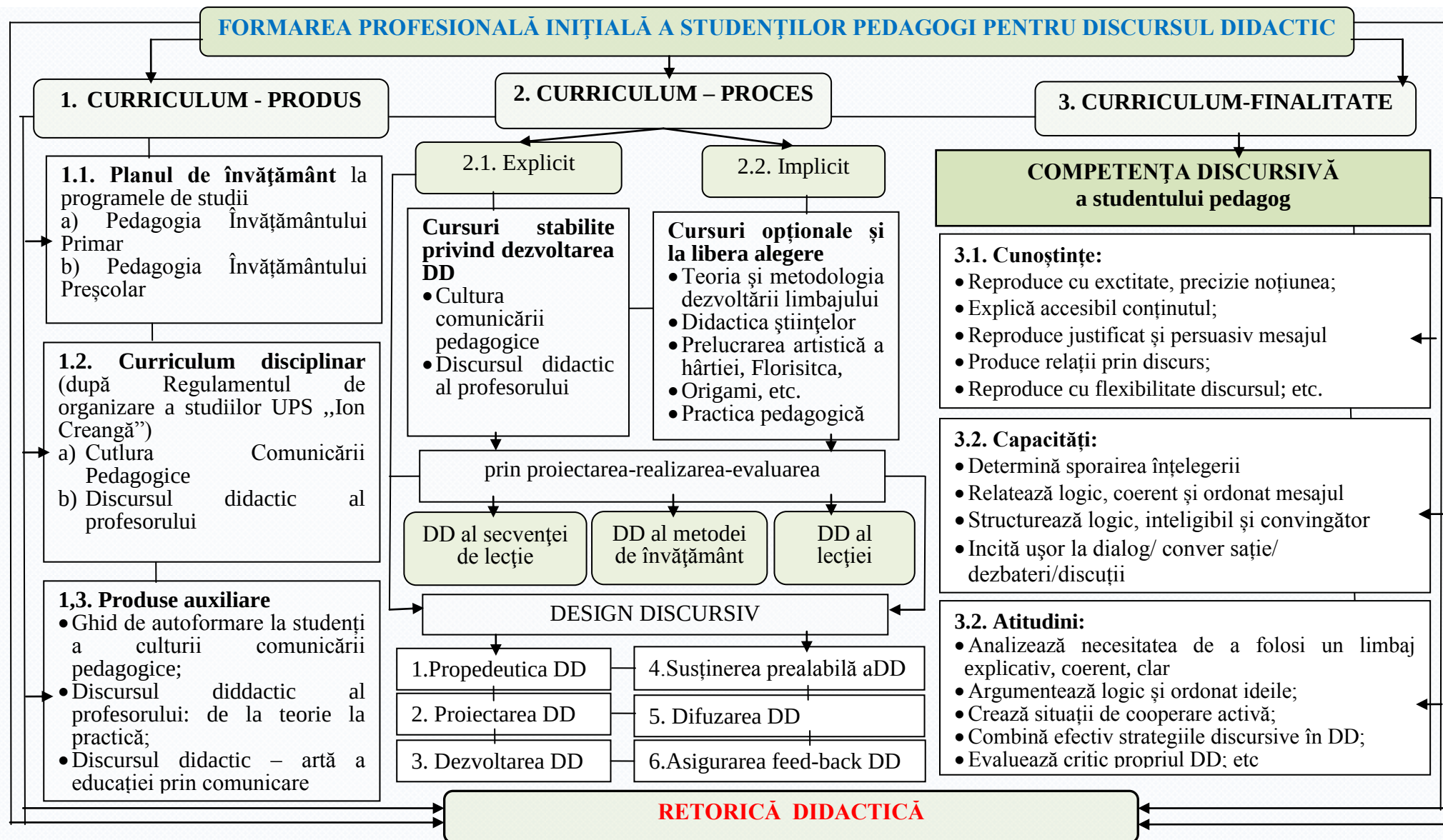

Fig. 3.4. Strategia de formare profesională inițială a studenților pedagogi pentru discursul didactic

a cadrului didactic; și vizează formarea profesională inițială a studenților pedagogi pentru discursul didactic în cadrul a trei coordonate ale curriculumului, adecvate și curriculumului pedagogic universitar: **curriculum – produs, curriculum – proces, curriculum-finalitate**.

Coordonata 2, **Curriculumul-proces** în cadrul Strategie de formare profesională inițială a studenților pedagogi pentru discursul didactic, este susținută de acțiunile proiectării-realizării-evaluării activităților didactice universitare la nivel de [19, p.82]:

- 1) Proiectare și construire a discursului didactic al secvenței de lecție;
- 2) Proiectare și construire a discursului didactic pentru realizarea unei metode de învățământ și aplicarea formelor de instruire;
- 3) Proiectare și construire a discursului didactic al lecției.

Parcursul acestor trei coordonate are intenția de a asigura **caracterul referențial** și **instrumental** al limbajului specific pedagogic, transpuse prin **dimensiunea noțional-terminologică și aplicativ-metodologică**.

Astfel, studenții pedagogi vor însuși **elemente noționale**, cu scopul de a satisface exercitarea activității de predare-învățare-evaluare în dependență de disciplina tratată și nivelul ciclului de studii. Pentru asigurarea aspectului metodologic al specificului activității didactice, studentul pedagog va însuși un șir de operații și **procedee discursive** ce conferă specificitatea discursului didactic.

Un element important al elaborării discursului didactic îl constituie imaginarea felului în care este organizată **succesiunea secvențelor discursive**, ceea ce am putea denumi **design discursiv**. Elaborarea *Strategia de formare profesională inițială a studenților pedagogi pentru discursul didactic* a presupus analiza **etapelor de elaborare a discursului** prin accentuarea rolului cadrului didactic universitar în efortul de a optimiza modul de transmitere a informației: propedeutica discursului didactic; proiectarea discursului didactic; dezvoltarea discursului didactic; susținerea prealabilă a discursului didactic; asigurarea feed-back-ului în discursul didactic [19, p.82].

Proiectarea și implementarea *Strategiei de formare profesională inițială a studenților pedagogi pentru discursul didactic* presupune abordarea exhaustivă a problemei cercetării de față și eficiența programului de formare profesională a studenților pedagogi pentru discursul didactic la nivelul **componentelor și valorilor discursive**, ceea ce în fine asigură studentului abilități demne de o **retorică didactică**.

Tabelul 3.22 consemnează datele comparative ale experimentului pedagogic, cu privire la formarea valorilor, la studenții pedagogi. Datele experimentale înregistrate de către studenții pedagogi, expuși evaluării la etapa de validare a rezultatelor cercetării experimentale, demonstrează creșterea nivelului **calității de proiectare a componentelor discursului didactic**. Se observă înregistrarea rezultatelor performante pentru descriptorii mediu și înalt și scăderea valorilor pentru nivelul scăzut, ceea ce explică eficiența *Strategiei de formare profesională inițială a studenților pedagogi pentru discursul didactic*.

Tabelul 3.22. Niveluri comparate de formare a valorilor discursului didactic la studenții pedagogi (etapele constatare – control)

Subiecții cercetării	studenți pedagogi					
	constatare	control	constatare	control	constatare	control
Etape experimentale						
Valori-niveluri	scăzut		mediu		înalt	
Explicativă	50	15,6	45,6	60	4,4	24,5
Informativă	44,4	24,5	48,9	57,8	6,7	17,8
Argumentativă	47,8	26,7	48,9	53,3	3,3	20
Interpersonală	37,8	20	54,4	50	7,8	30
Evaluativă	43,3	25,6	51,1	51,1	5,6	23,3

Studenții pedagogi au înregistrat o creștere considerabilă la toate nivelurile de apreciere. Cel mai important indicator cu privire la creșterea calității realizării discursului didactic este scăderea numărului de studenți ce s-au plasat la nivel scăzut. Acești indici de creștere la toate nivelurile de apreciere a etapei de control, demonstrează eficiența *Strategiei de formare profesională inițială a studenților pedagogi pentru discursul didactic*.

În funcție de aceste rezultate, putem determina nivelul de performanță a calității proiectării-realizării componentelor discursului didactic la studenții pedagogi implicați în cercetare, prin contrapunerea rezultatelor marcate la etapa de constatare și de control a experimentului (figura 3.11).

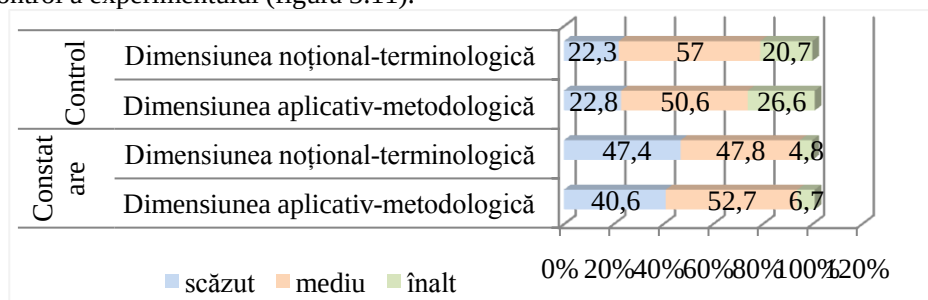

Fig. 3.11. Niveluri de formare ale valorilor discursului didactic pe dimensiuni (studenți pedagogi, etapele constatare – control)

Abordate în plan comparativ, putem observa un decalaj al valorilor procentuale înregistrat de studenții pedagogi. Se face vizibilă schimbarea rezultatelor pentru nivelul scăzut al calității realizării discursului didactic, pe dimensiunea noțional-terminologică, de la 47,4% la 22,3% precum și, pentru nivelul mediu se observă un salt în creștere de la 47,8% la 57%. Nivelul înalt marchează o creștere de la 4,8% la 20,7%. Calitatea realizării discursului didactic, pe dimensiunea aplicativ-metodologică, pentru nivelul scăzut înregistrează scădere de la 40,6% la 22,8%.

Nivelul mediu atestă o ușoară descreștere de la 52,7% la 50,6% și o creștere semnificativă pentru nivelul înalt – de la 6,7% la 26,6%

Pentru confirmarea acestor rezultate a fost determinată semnificația diferențelor prin aplicarea testului de comparare a două medii, când abaterile standard sunt egale (**T-Test**). Măsurătorile au fost efectuate la grupul de studenți pentru compararea datelor înainte și după intervenția formativă la nivelul *Strategiei de formare profesională inițială a studenților pedagogi pentru discursul didactic*. Limita superioară a intervalului de încredere este de 99%, diferențele fiind nesemnificative cu valoarea $p < 0,05$.

În rezultatul includerii datelor studenților din tabelul generalizator în baza de date a programului SPSS – 16 și aplicării de către program a formulei pentru T-test pentru eșantioane diferite, au fost obținute următoarele rezultate cu valoare semnificativă, susținute de valorile variabilelor calitative din aplicarea formulei **testului χ^2**

Tabelul 3.23. Diferențe statistice privind nivelurile de formare a studenților pedagogi pentru discursul didactic

Valori ale DD	Definirea/ explicarea noțiunilor	Descrierea, formularea clară	Persuadar ea ideilor	Producere a de relații	Realizarea feed-back
t	-8,214	-6,007	-5,875	-6,153	-5,181
Diferențe ale mediilor	-3,3222	-2,7111	-2,6556	-2,8222	-2,3222
χ^2	,001	,001	,001	,001	,001

Potrivit măsurărilor efectuate nivelul mediu marchează creșterea valorilor procentuale în ceea ce privește calitatea *componentei informative* (de la 48,9% la 57,8%), *componentei explicative* (de la 45,6% la 69%), fiind urmată de *componenta argumentativă* (de la 48,9% la 53,3%). Cel mai important indicator cu privire la creșterea calității proiectării componentelor discursului didactic este scăderea numărului de studenți ce s-au plasat la nivel scăzut. Cele mai joase rezultate au fost înregistrate la *componenta explicativă* (15,6%), *componenta interpersonală* (20,0%).

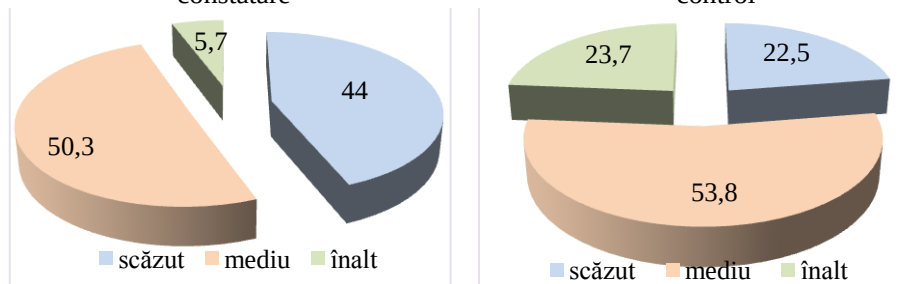

Fig.3.12. Valori comparate privind nivelul dezvoltării competenței discursive a studenților pedagogi (etapele constatare - control)

În cele din urmă, a fost determinat nivelul de dezvoltare a competenței discursive la studenții pedagogi la etapa experimentului de control, prezentată în figura 6, în planul comparat pentru etapele de constatare și control.

În comparație cu datele experimentale înregistrate la etapa de constatare, rezultatele obținute de către studenți la etapa de control au crescut considerabil mediu (de la 50,3% la 53,8%), ceea ce demonstrează că studenții pedagogi și-au însușit capacitatea de *a realiza discursul cu acuratețe, de a determina organizarea armonioasă și logică a ideilor, de a incita ușor la discuții și cooperare*. Cunoștințele cu privire la *etapele de elaborare/proiectare a discursului didactic, gestionarea eficientă a strategiilor discursive*, au ajutat studenții pedagogi să *persevereze în elaborarea și prezentarea discursului didactic*, ceea ce a contribuit și la creșterea valorilor pentru nivelul înalt (de la 5,7% la 23,7%).

Prin parcurgerea Strategiei de formare, studenții pedagogi au conștientizat importanța *utilizării unui limbaj explicativ, coerent, clar, decent*; *necesitatea de a genera atitudinea pozitivă pentru un dialog constructiv; de a valoriza școlarul în situațiile discursive; de a autoevalua discursul propriu și a fi inovator în elaborarea discursului didactic*. Constatările cu privire la eficiența Strategiei de formare profesională inițială a studenților pedagogi pentru discursul didactic, devin mai obiective dacă evidențiem scăderea valorilor pentru nivelul scăzut (de la 44% la 22,5%).

În concluzie, *Strategia de formare profesională inițială pentru discursul didactic aplicată asupra grupului de studenți a scos în evidență rezultate sporite în raport cu rezultatele obținute la etapa de constatare*. Datele experimentale obținute de către studenții pedagogi la etapa de control a demonstrat creșterea nivelului calității proiectării componentelor discursive. Plauzibil faptul că, studiind comparat rezultatele obținute de grupul de studenți și cadre didactice școlare se constată creșterea valorilor eșantionului experimental, ceea ce justifică eforturile Strategiei de formare a studenților pedagogi pentru discursul didactic.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Formarea profesională inițială a studenților pedagogi pentru discursul didactic devine componentă indispensabilă a competențelor profesionale necesare unui bun specialist în sistemul de învățământ. Un aspect esențial în ceea ce privește profesia de cadru didactic îl reprezintă **competența discursivă**, conferindu-i calități necesare efectuării prestației pedagogice la nivel de **retorica didactică**, asigurând, astfel, realizarea eficientă a medierii în procesul cunoașterii.

Analiza, sinteza, interpretarea reperelor teoretice și rezultatele cercetării cu privire la formarea profesională inițială a studenților pedagogi pentru discursul didactic confirmă scopul cercetării prin realizarea obiectivelor preconizate.

Constatările efectuate în cadrul teoretic și metodologic al cercetării permite formularea concluziilor generale.

1. Cercetarea realizată vizează una din problemele actuale, complexe ale învățământului superior – formarea studenților pedagogi pentru discursul didactic. Urmărind istoricul și evoluția orientărilor științifice privind discursul didactic s-a recurs la analiza abordărilor pedagogice, psihologice, retorice, sociologice, lingvistice, pragmatice. Problema investigată **a asigurat precizarea și delimitarea conținutului conceptelor de bază: *discurs didactic, competență discursivă, retorică didactică***, inclusiv specificarea esenței abordărilor și orientărilor științifice privind formarea studenților pedagogi pentru discursul didactic [17; 19]. Totodată caracteristicile comunicării didactice au fost dezvoltate pentru sinteza caracteristicilor definitorii discursului didactic [21, p.404]. În baza analizei aspectelor teoretice am dedus că, conceptul de *discurs didactic* și *competență discursivă* au evaluat calitativ pe parcursul dezvoltării științelor, dobândind un caracter prioritar în domeniul educației. *Competența discursivă* devine una dintre competențele profesionale ale cadrelor didactice ce permite să asigure reușita activității didactice în conformitate cu cerințele actuale în educație, dezvoltând discursul didactic la nivel de *retorică didactică*.

2. Actualitatea cercetării formării profesionale inițiale a studenților pedagogi pentru discursul didactic este de necontestat, în virtutea caracterului *direcționat, de ghidare și dirijare a mesajului educațional specializat*, ce reflectă capacitatea cadrului didactic de a transforma informația în resursă de formare-dezvoltare a pre/școlarului. Urmare a examinării cadrului epistemologic și a sintetizării științifice a paradigmelor ce fundamentează teoretic comunicarea didactică, a principiilor discursive, **deducem** că formarea profesională inițială pentru discursul didactic este necesară pentru dezideratele eficienței profesionale a cadrelor didactice, iar formarea studenților pedagogi prin discurs și pentru discurs este inevitabilă creării unui climat și situații pedagogice favorabile învățării [17, p.82].

3. **Studiul investigățional a creat oportunități de recunoaștere a discursului didactic drept un proces dinamic**, oferind o viziune procesual-instrumentală asupra comunicării didactice, de natura cărora depinde însușirea cunoștințelor, atitudinilor și valorilor în procesul de educație. Elaborarea și argumentarea științifică a Modelului teoretic al discursului didactic (MTDD) încorporează fundamente teoretico-metodologice ce au asigurat realizarea demersului experimental. Abordarea integratoare a discursului a evidențiat necesitatea configurării praxiologice a discursului didactic pentru activitatea pedagogică prin *componentele* (explicativă, informativă, argumentativă, interpersonală, evaluativă) și *valorile discursive* [17, p.83], configurație demonstrată și validată în baza implementării *Strategiei de formare profesională inițială a studenților pedagogi pentru discursul didactic*. Caracteristicile definitorii ale discursului, **au fost dezvoltate și completate pentru a defini componentele și valorile discursului didactic**, care au contribuit la elaborarea și argumentarea științifică a fișei de observare a calității proiectării/prezentării discursului cadrului didactic, elaborată în cadrul cercetării.

4. Au fost evidențiate problemele de elaborare și prezentare a discursului didactic la studenții pedagogi (capacitatea redusă de transpunere eficientă a discursului didactic, explicație dificilă, argumentare alogică, deficit de expresii verbale, comunicare divergentă, valorificarea redusă a limbajului para-verbal și nonverbal, dificultăți de transpunere didactică) [20, p.16], creând condiții de eficientizare a comunicării didactice prin utilizarea unei game vaste de strategii discursive și determinării traseului de structurare a etapelor discursului cadrului didactic pentru activitățile instructive: *propedeutica, proiectarea, dezvoltarea, prealabilitatea, enunțarea și asigurarea feed-back-ului*.

Problema științifică soluționată în cercetare vizează eficientizarea procesului de formare profesională inițială a studenților pedagogi pentru discursul didactic prin: elaborarea indicatorilor de evaluare, a criteriilor și a descriptorilor de performanță a discursului didactic; conceptualizarea discursului didactic în baza componentelor: explicativă, informativă, argumentativă, interpersonală, evaluativă și demonstrarea experimentală a funcționalității *Strategiei de formare a studenților pedagogi pentru discursul didactic* în perspectiva valorizării sociale a profesiei pedagogice.

În consens cu rezultatele investigației și în intenția de a rezuma concluziile cercetării, formulăm următoarele **recomandări metodologice**:

a) pentru studenții pedagogi:

- interiorizarea și antrenarea valorilor discursului didactic în cadrul practicii pedagogice, asigurând dezvoltarea competenței discursive la nivel de cunoștințe, capacități și atitudini;
- antrenarea prin exerciții de proiectare a etapelor discursului didactic la nivelul secvenței de lecție și/sau a metodelor de învățământ și susținerea prealabilă a discursului pentru înlăturarea barierelor în realizarea comunicării în context școlar;
- manifestarea opțiunii pentru cursul universitar „Discursul didactic al profesorului” și a modulelor în disciplinele obligatorii privind formarea profesională pentru discursul didactic, realizate în cadrul studiilor de licență, la programele de studii pedagogice.

b) pentru cadrele didactice:

- promovarea și asigurarea condițiilor de formare a valorilor discursive în cadrul activităților didactice universitare, stabilite în cadrul Modelului teoretic al discursului didactic, prin *transpunerea unui mesaj coerent și inteligibil, demonstrat de claritate, vivacitate a expunerii, a forței persuasive a comunicării*.
- antrenarea studenților în aplicarea strategiilor discursive cognitive prin activități de simulare la nivel de *exemplificare, descriere, ilustrare, argumentare, definire, explicare, demonstrație* etc., pentru a oferi specificitate discursului;
- evaluarea calității transpunerii/proiectării și prezentării discursului didactic de către studenții pedagogi prin criterii/indicatori/descriptorii de evaluare a discursului didactic, elaborate cu rol de instrumente metodologice, susținute de reflecțiile teoretico-practice reflectate sintetic în Modelul teoretic al discursului didactic și

Strategia de formare profesională inițială a studenților pedagogi pentru discursul didactic.

c) pentru cercetători:

- dezvoltarea în cercetări ulterioare a dimensiunilor inovative din perspectiva valorificării discursului în formarea continuă a cadrelor didactice.

Investigația realizată deschide multiple perspective de cercetare, care ar viza studierea aprofundată a componentelor și valorilor discursului didactic. La fel, au fost create premise pentru realizare unor cercetări ale impactului retoricii didactice ale profesorului asupra formării și optimizării competenței discursive la educabili.

BIBLIOGRAFIE

1. Albulescu I. Procedee discursive didactice, 2009. 164 p.
2. Balica L., Danii A. Discursul didactic între argumentare, convingere și persuasiune. În: Incursiuni Didactice în Dinamica Educațională. Conferința Națională de educație, ediția a III-a. Suceava, 17 mai 2014. p. 301- 304
3. **Boțan A.** Discursul didactic – condiție eficientă spre o predare și învățare de calitate. În: Revista de Științe Socioumane, Nr.2 (21). Chișinău: UPS „Ion Creangă”, 2012. p.116-122.
4. **Boțan A.** Analiza discursului didactic din perspectiva relației profesor-student. În: Probleme actuale ale Științelor Umanistice. Analele științifice ale doctoranzilor și competitorilor. Volumul XI, Partea I. UPS „Ion Creangă”, Chișinău, 2012. p.51-58.
5. **Boțan A.** Importanța comunicării în familie pentru a preveni eșecul parental. În: Familia-factor esențial de promovare a valorilor etern-umane. Conferința Științifică Internațională. Chișinău: UPS, 2012. p. 190-195
6. **Boțan A.** Asigurarea interacțiunii profesor-student prin intermediul discursului didactic. În: Sociologia: Interferențe naționale și internaționale. Materialele Conferinței Științifice cu participare internațională. Chișinău: CEP USM, 2012. p. 149-153.
7. **Boțan A.** Discursul didactic – cale eficientă de achiziționare a valorilor personale. În: „Educația din perspectiva valorilor. Idei. Concepte. Modele”. Alba-Iulia: Eikon, 26-27 octombrie, 2012. p. 313-320
8. **Boțan A.** Rolul cadrului didactic în însușirea cunoștințelor de către studenți și formarea capacităților lor de învățare. În: Probleme ale științelor socioumane și modernizarea învățământului. Chișinău: UPS „Ion Creangă”, Chișinău, 2013. p.136-143.
9. **Boțan A.** Formarea competențelor comunicative la elevi prin cultura comunicării cadrului didactic. În: Cultura Profesională a cadrelor didactice. Exigențe actuale. Materialele simpozionului Științific Internațional: 16-17 mai, 2013. p.412-414.
10. **Boțan A.** Componenta retorică a culturii comunicării cadrului didactic. În: Probleme actuale ale științelor umanistice. Volumul XII, Partea I. Chișinău: Tipogr. Ion Creangă”, 2013. p.65-69
11. **Boțan A.** Aspecte ale eficientizării discursului didactic la profesorul școlar. În: Probleme ale științelor socioumane și modernizarea învățământului. Materialele conferinței științifice anuale a profesorilor și cercetătorilor UPS „Ion Creangă”. Volumul II. Chișinău: UPS „Ion Creangă”, 2014. p. 354-361
12. **Boțan A.** Aprecierea calității discursului didactic în formarea învățătorului de clasele primare. În: Probleme actuale ale științelor umanistice. Analele științifice ale doctoranzilor și competitorilor. Volumul XIII, Partea I. Chișinău: Tipogr. UPS „Ion Creangă”, 2014. p.55-61
13. **Boțan A.** Discursul didactic al profesorului din perspectiva pedagogiei competențelor. În: Perspectivile și problemele integrării în Spațiul European: materialele conferinței științifico -

- practice internațională, consacrate aniversării a 15 ani de la fondarea Universității de Stat din Cahul, 5 iunie 2014, Cahul: tipografia Centrografic, 2014. p.321-323
14. **Boțan A.** Oportunități de dezvoltare a competenței discursive la elevi/studenți prin intermediul proiectului de grup. În: Probleme ale științelor socioumane și modernizarea învățământului. Materialele conferinței științifice anuale a profesorilor și cercetătorilor. Volumul I. Chișinău: UPS „Ion Creangă”, Volumul I, 2015. p.227-232
 15. **Boțan A.** Aspecte metodologice de formare a competenței discursive la studenții pedagogi. În: Learning for live: culegere de materiale ale Conferinței Internaționale de Științe ale Educației, ediția XIII, 28 –29 mai, 2015. Universitatea Ștefan cel Mare Suceava, România (preprint) <http://usv.ro/icsed/pdf/Program%20ICSED%202015.pdf>
 16. **Boțan-Ohrimenco A.** Criterii și indicatori de autoevaluare a competenței discursive la studenții pedagogi. Современные проблемы науки и образования (Modern problems of science and education). Материалы Международной научно-практической конференций. Казахстан, Астана: Изд. „Мир науки”, 20 ноября 2015. p. 197-200.
 17. **Boțan-Ohrimenco A.** Discursul didactic al profesorului de la teorie la practică. Chișinău: UPS „Ion Creangă”, 2015. 117 p.
 18. **Boțan-Ohrimenco A.** Valori post-experimentale în planul valorificării discursului didactic la studenții pedagogi. În: Știința, educație, cultura. Materialele conferinței științifico-practice internaționale. Volumul I, Comrat: КГУ, 2016. p. 345-349.
 19. **(Boțan) Ohrimenco A.** Etape și reprezentări acționale în valorificarea discursului didactic în formarea inițială a profesorului. În: Studia Universitatis. Seria Științe ale Educației, 2017, Nr. 5 (105), p. 79-84.
 20. **(Boțan) Ohrimenco A.** Oportunități de intervenție în formarea inițială a cadrelor didactice prin valorificarea discursului didactic. În: Didactica Pro... Revistă de teorie și practică educațională. 2017, Nr. 2 (102), p.16-20.
 21. **(Boțan) Ohrimenco A.** Configurația conceptuală a discursului didactic. În: Conferința științifică națională consacrată jubileului de 90 ani din ziua nașterii academicianului Boris Melnic. Chișinău: CEP USM, 2018. p. 402-406.
 22. **(Boțan) Ohrimenco A.** Discursul Didactic – artă a educației prin comunicare. Studiu monografic. Chișinău, 2018 (în curs de apariție)
 23. Ciobanu O. Comunicare didactică. București: A.S.E., 2003. 132 p.
 24. Cristea S. Dicționar de pedagogie. Chișinău-București: Litera Internațional, 2000. p. 42-45; p. 299 – 301
 25. Cojocaru-Borozan M., Sadovei L., Țărnă E. Integrare socioprofesională prin discurs didactico-științific. Chișinău: Tipogr. UPS „Ion Creangă”, 2014. 236 p.
 26. Dospinsecu V. Semne și cunoaștere în discursul didactic. Iași: Junimea, 1998. 240p.
 27. Ezechil L. Comunicarea educațională în context școlar. București: EDP, 2002. 184p.
 28. Floyd K. Comunicarea interpersonală. Iași: Polirom, 2013. 502 p.
 29. Frunză V. Teoria comunicării didactice. Constanța: Ovidius University Press, 2003. 252p.
 30. Goraș-Postică V., Gușu S. Asigurarea succesului în managementul proiectelor: reflecții teoretice și praxiologice din perspectiva eficientizării comunicării. În: Studia universitatis Moldaviae. Seria „Științe ale Educației”, 2015, nr. 9 (89), p.51-55
 31. Hadârca M. Normativitatea pedagogică, comunicarea educațională și profesorul de calitate. În: Didactica Pro..., Nr. 4 (104), septembrie 2017, p.11-16
 32. Iacob L. Comunicare didactică. Iași: Polirom, 1998. 318 p.
 33. Ionescu F.S. Elemente aplicate de pragmatică lingvistică și de analiză automată a discursului didactic. Teză de doctor în pedagogie. Cluj-Napoca: Universitatea „Babeș-Bolyai”, 2014. 314p.

34. Joița E. Știința educației prin paradigme. Pedagogia „văzută cu alți ochi”. Iași: Institutul European, 2009. 360 p.
35. Merimo C.P. Niveluri ale înțelegerii. București: Editura Didactică și Pedagogică, 2010. 176 p.
36. Mocanu L. Întrebarea – element de bază al comunicării. În: Studia Universitatis, USM, 2010, nr. 5 (35). p. 112-119
37. Pânișoară I.O. Comunicarea eficientă. Ed. IV. Revăzută și adăugită. Iași: Polirom, 2008. 420p.
38. Papuc L. Epistemologia și praxiologia curriculumului pedagogic universitar. Studiu Monografic. Chișinău: Tipogr. Centrală, 2005. 207p.
39. Pâslaru VI. Introducere în teoria educației literar-artistice. Chișinău: Sigma, 2013. 200 p.
40. Roventă-Frumușani D. Semiotica discursului științific. București: Științifică, 1995. 254 p.
41. Sadovei L. Formarea competenței de comunicare didactică prin modulul pedagogic universitar. Teză de doctor în pedagogie. Chișinău, 2008. 157p.
42. **Sadovei L., Boțan A.** Dezvoltarea competenței de comunicare paraverbală la studenții pedagogi. Forum Pedagogic Internațional „Orizonturi didactice”. Chișinău-Iași: Ed. Studis, 2012. p.188-193.
43. **Sadovei L., Boțan A.** Ghid de autoformare la studenți a culturii comunicării pedagogice. Chișinău: Garmont-Studio, 2013. 140 p
44. Stanton N. Comunicarea. București: Ed. Societatea Știință, Tehnică S.A., 1995. 316 p.
45. Stephen E.L. Arta de a vorbi în public. Iași: Polirom, 2014. 405 p.
46. Strategia de dezvoltare a educației pentru anii 2014-2020. Educația 2020, aprobată prin Hotărârea Guvernului R. Moldova nr. 944 din 14.11.2014 (Monitorul Oficial al R. Moldova)
47. Suruceanu M. Valoarea formativă a limbajului pedagogic acțional. Teză de doctor în pedagogie. Chișinău: IȘE, 2006. 146 p.
48. Șoitu L. Pedagogia comunicării. București: Editura Didactică și Pedagogică, 2001. 224p.
49. Țarnă E. Bazele comunicării. Chișinău: Prut Internațional, 2011. 368 p.
50. **Boțan A.** Qualitative aspects of didactic discourse in training young specialists for primary school. Актуальні проблеми дошкільної та початкової освіти в контексті європейських освітніх стратегій. Вінниця, 2014. p. 138-141
51. Coulthard, M. ș.a. Advances in Spoken Discourse Analysis. London Routledge, 1992. 272p.
52. De Vito J. Human Communication. New York: The Basic Course, Harper &Row, Inc., 1988. 6 p.
53. Sinclair J. Trust the Text: Language, Corpus and Discourse. London: Routledge, 2004. 212p.
54. Widdowson H. G. Discourse Analysis. Oxford: Oxford University Press, 2007. 136 p.
55. Reboul O. Le language de l'education. Analyse du discours pedagogique. Paris: PUF, 1992. p.10-100
56. Антонова Н. А. Педагогический дискурс: речевое поведение учителя на уроке. Диссертации и автореферата по ВАК 10.02.01, кандидат филологических наук. Саратов, 2007. 158 с.
57. Кушнир М. Ю. Роль просодий в реализации дискурса. Диссертация и автореферат по ВАК 10.02.01. Москва, 2009. 165 с.
58. Липаев А. П. Педагогический дискурс как средство социального воспитания сельских школьников. Диссертация 13.00.02, кандидат педагогических наук. Кострома, 2004. 175 с.
59. Остожкова Н. С. Обучение пониманию содержательного компонента педагогического дискурса. Тамбов, 2009. 218 с.
60. Шербинина Ю. В. Гармонизация педагогического дискурса. Москва, 2010. 469 с.

ADNOTARE

Ohrimenco (Boțan) Aliona,

„Formarea profesională inițială a studenților pedagogi pentru discursul didactic”

Teză de doctor în științe pedagogice, Chișinău, 2018

Volumul și structura tezei. Teza este constituită din introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie (192 de surse), 24 anexe. În total conține 152 pagini text de bază, sunt inserate 40 tabele și 22 figuri.

Cuvinte-cheie: formare profesională inițială, curriculum universitar, discurs didactic, limbajul profesional pedagogic, dimensiunea noțional-terminologică, dimensiunea aplicativ-metodologică, componentele discursului didactic (explicativă, informativă, argumentativă, interpersonală, evaluativă), valori ale discursului didactic, competența discursivă.

Domeniul de studiu: Pedagogia universitară.

Scopul cercetării constă în determinarea fundamentelor teoretice și elaborarea reperelor metodologice necesare pentru formarea profesională a studenților pedagogi pentru elaborarea și prezentarea în context școlar a discursului didactic.

Obiectivele cercetării vizează: stabilirea fundamentelor teoretice ale discursului didactic din perspectiva comunicării pedagogice; analiza Curriculumului pedagogic universitar în planul formării inițiale a studenților pentru discursul didactic; fundamentarea științifică a *Modelului teoretic al discursului didactic* elaborat; conceptualizarea indicatorilor de evaluare, a criteriilor și a descriptorilor de performanță a discursului didactic pentru asigurarea eficienței procesului instructiv; elaborarea, implementarea și validarea experimentală a *Strategiei de formare profesională inițială a studenților pedagogi pentru discursul didactic*.

Noutatea și originalitatea științifică a investigației sunt obiectivate în: definirea conceptului de *discurs didactic* pe dimensiunile (*noțional-terminologică, aplicativ-metodologică*) și componentele (*explicativă, informativă, argumentativă, interpersonală, evaluativă*); configurarea științifică a *Modelului teoretic al discursului didactic*; conceptualizarea indicatorilor de evaluare, a criteriilor și descriptorilor de performanță a discursului didactic.

Problema științifică soluționată în cercetare vizează eficientizarea procesului de formare profesională inițială a studenților pedagogi pentru discursul didactic prin: elaborarea indicatorilor de evaluare, a criteriilor și a descriptorilor de performanță a discursului didactic; conceptualizarea discursului didactic în baza componentelor: explicativă, informativă, argumentativă, interpersonală, evaluativă și demonstrarea experimentală a funcționalității *Strategiei de formare a studenților pedagogi pentru discursul didactic* în perspectiva valorizării sociale a profesiei pedagogice.

Semnificația teoretică a cercetării este justificată de: abordarea holistică a conceptului de discurs; definirea discursului didactic în perspectiva *dimensiunilor noțional-terminologică* reflectată în componentele: *explicativă, informativă, argumentativă* și *dimensiunea aplicativ-metodologică* exprimată în componentele: *interpersonală, evaluativă*; conceptualizarea indicatorilor de evaluare, a criteriilor și a descriptorilor de performanță ale discursului didactic; argumentarea valorii formative a strategiilor discursive în pregătirea profesională a studenților pedagogi; fundamentarea științifică a *Modelului teoretic al discursului didactic* și formularea concluziilor științifice ce contribuie la îmbunătățirea procesului de formare profesională a studenților pedagogi.

Valoarea aplicativă a cercetării este justificată de elaborarea și validarea *Strategiei de formare a studenților pedagogi pentru discursul didactic*; conceptualizarea evaluării competenței discursive a studenților pedagogi în baza indicatorilor de apreciere, a criteriilor și a descriptorilor de performanță a valorilor discursului didactic; formularea unor concluzii științifice privind premisele și condițiile pedagogice ale formării profesionale a studenților pentru discursul didactic.

Implementarea rezultatelor științifice s-a realizat prin diseminarea rezultatelor cercetării teoretice, valorificate în *Modelul teoretic al discursului didactic*, prin intermediul comunicărilor la conferințele științifice naționale și internaționale, a publicațiilor științifice. Precum și, experimentarea *Strategiei de formare profesională inițială a studenților pedagogi pentru discursul didactic*, prin realizare activităților practice organizate cu studenții pedagogi și cadrele didactice (educatorii și învățători) participanți la procesul de recalificare în incinta UPS „Ion Creangă”.

АННОТАЦИЯ

Охрименко (Боцан) Алёна

«Начальная профессиональная подготовка преподавателей
для дидактической речи»

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук, Кишинэу, 2018

Объем и структура диссертации. Диссертация состоит из введения, трех глав, общих заключений и рекомендаций, библиографии (192 источников), 24 приложения. В общем, содержит 152 основных текстовых страниц, 40 таблиц и 22 фигуры.

Ключевые слова: начальная профессиональная подготовка, учебная университетская программа, дидактическая речь, педагогический профессиональный язык, условно-терминологический аспект, прикладной и методологический аспект, составляющие дидактической речи (пояснительная, информативная, аргументационная, межличностная, оценочная), дискурсивная компетентность, дидактические ценности речи.

Область исследования: университетская педагогика.

Целью исследования является определение теоретических основ и разработка методологических ориентиров, необходимых для профессиональной подготовки студентов педагогов для разработки и представления дидактической речи в школьном контексте.

Целями исследования являются: создание теоретических основ дидактической речи с точки зрения педагогического общения; анализ университетской педагогической учебной программы в начальном образовании студентов для дидактической речи; разработка научного фундамента теоретической модели дидактической речи; концептуализация оценочных показателей, критериев и описаний производительности дидактической речи для обеспечения эффективности учебного процесса; разработка, осуществление и утверждение первоначальной стратегии профессионального обучения студентов педагогов для дидактической речи.

Новизна и научная оригинальность исследования объективированы в: определении концепции дидактической речи по аспектам (концептуально-терминологическая, аппликативно-методологическая) и составляющих (пояснительная, информативная, аргументационная, межличностная, оценочная); научная конфигурация теоретической модели дидактической речи; концептуализации показателей оценки, критериев и дескрипторов эффективности дидактической речи.

Научная проблема, решаемая в исследовании, направлена на то, чтобы сделать начальный процесс профессионального обучения студентов педагогов более эффективным для дидактической речи путем: разработки показателей оценки, критериев и описаний эффективности дидактической речи; концептуализации дидактической речи на основе: пояснительных, информативных, аргументационных, межличностных, оценочных компонентов и экспериментального доказательства функциональности стратегии обучения студентов педагогов для педагогической речи в перспективе социальной оценки педагогической профессии.

Теоретическое значение исследования оправдано: целостный подход к концепции речи; определение дидактической речи в перспективе концептуально-терминологических аспектов, отраженных в компонентах: объяснительный, информативный, аргументационный и прикладной методологический размер, выраженный в компонентах: межличностный, оценочный; концептуализация оценочных показателей, критериев и описаний производительности дидактической речи; аргументация формирующей ценности речевых стратегий в профессиональной подготовке студентов педагогов; научное обоснование теоретической модели дидактической речи и формулирование научных выводов, которые способствуют совершенствованию учебного процесса студентов педагогов.

Прикладная ценность исследования оправдана разработкой стратегии обучения студентов педагогов для дидактической речи; концептуализация оценки речевой компетентности студентов педагогов на основе оценочных показателей, критериев и описаний производительности дидактической речи; формулирование научных заключений о предпосылках и педагогических условиях подготовки студентов к дидактической речи.

Внедрение научных результатов была достигнуто за счет распространения теоретических результатов исследований, используемых в теоретической модели дидактической речи, посредством докладов на национальных и международных научных конференций, научных публикаций. А также экспериментирование стратегии обучения студентов педагогов для педагогической речи путем реализации практических мероприятий, организованных со студентами педагогами и преподавателями (воспитателями и преподавателями), участвующими в процессе переквалификации в Государственный Педагогический Университет им. Ион Крянгэ.

ANNOTATION

Ohrimenco (Botan) Aliona,

"Initial Vocational Training of Pedagogical Students for the Didactic Speech"

PhD thesis in pedagogical sciences, Chisinau, 2018

Volume and structure of the thesis. The thesis consists of introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, bibliography (192 sources), 24 annexes. It contains 152 basic text pages, 40 tables and 22 figures are inserted.

Key words: initial vocational training, university curriculum, didactic speech, pedagogical professional language, notional-terminological dimension, application-methodological dimension, components of didactic discourse (explanatory, informative, argumentative, interpersonal, evaluative), discursive competence, values of the didactic discourse.

Field of study: The univeristy pedagogy.

Research purpose: is to determine the theoretical foundations and to elaborate the methodological landmarks necessary for the professional training of the pedagogical students for the elaboration and presentation in the school context of the didactic speech.

The objectives of the research are: to establish the theoretical foundations of the didactic speech from the perspective of pedagogical communication; the analysis of the university pedagogical curriculum in the initial formation of students for the didactic speech; the scientific foundation of the *Theoretical model of the elaborated didactical speech*; conceptualizing assessment indicators, criteria and performance descriptors of the didactic speech to ensure the effectiveness of the instructive process; elaboration, implementation and validation of the initial vocational training strategy of the pedagogical students for the didactic speech.

Scientific novelty and originality of the investigation are objectified in: defining the concept of didactic speech on the dimensions (*notional-terminological, applicative-methodological*) and the components (*explanatory, informative, argumentative, interpersonal, evaluative*); the scientific configuration of the *Theoretical model of the didactic speech*; conceptualizing the assessment indicators, criteria and performance descriptors of the didactic speech.

The scientific problem solved in the research aims to make the initial professional training process of the pedagogical students more efficient for the didactic speech by: elaborating the evaluation indicators, the criteria and performance descriptors of the didactic speech; the conceptualization of the didactic speech on the basis of the components: explanatory, informative, argumentative, interpersonal, evaluative and experimental demonstration of the functionality of the *Strategy of training the pedagogical students for the didactic speech in the perspective of the social valorisation of the pedagogical profession*.

The theoretical significance of the research is justified by: holistic approach to the concept of speech; defining the didactic speech in the perspective of the notional-terminological dimensions reflected in the components: *explicative, informative, argumentative and the applicative-methodological dimension* expressed in the components: *interpersonal, evaluative*; conceptualizing evaluation indicators, criteria and performance descriptors of the didactic speech; argumentation of the formative value of discursive strategies in the professional training of pedagogical students; the scientific substantiation of the *Theoretical model of the didactic speech* and the formulation of the scientific conclusions that contribute to the improvement of the educational process of the pedagogical students.

Theoretical value of the research is justified by the elaboration and validation of the *Strategy of training the pedagogical students for the didactic speech*; conceptualization of assessment of discursive competence of pedagogical students on the basis of assessment indicators, criteria and performance descriptors of the didactic speech values; the formulation of scientific conclusions on pedagogical premises and conditions of the students' professional training for the didactic speech.

The implementation of the scientific results was achieved through the dissemination of the theoretical research results, exploited in the *Theoretical model of the didactic speech*, by means of communications to the national and international scientific conferences, of the scientific publications. As well as the experimentation of the Initial Vocational Training *Strategy of training the pedagogical students for the didactic speech*, by realizing the practical activities organized with the pedagogical students and the teachers (educators and teachers) participating in the re-qualification process inside State Pedagogical University „Ion Creangă”.

Ohrimenco (Boțan) Aliona

**FORMAREA PROFESIONALĂ ÎNȚIALĂ A STUDENȚILOR
PEDAGOGI PENTRU DISCURSUL DIDACTIC**

Specialitatea: 533.01. Pedagogie universitară

**AUTOREFERAT
al tezei de doctor în științe pedagogice**

Aprobat spre tipar 28.09.2018

Hârtie offset. Tipar offset

Coli de tipar: 1,6

Formatul hârtiei 60 x 84 1/16

Tiraj 50 ex.

Tipografia U.P.S. „Ion Creangă“, str. Ion Creangă, 1, Chișinău, MD-2069